

The seal of the Special Investigation Service of the Lithuanian Republic is circular, featuring a white eagle with spread wings perched on a shield with a cross. The text 'SPECIALIŲ TYRIMŲ tarnyba' is written around the eagle. The background of the slide is a photograph of a building facade with a similar seal.

Antikorupcinės aplinkos kūrimas viešajame sektoriuje

Antikorupcinio švietimo skyriaus

Vyresnioji specialistė Aira Gecevičiūtė

2021-04-29

Turinys

- ◆ *Sociologinės apklausos*
- ◆ *Antikorupcinės aplinkos kūrimas*
- ◆ *Geroji praktika*
- ◆ *Asmeninės pastangos*

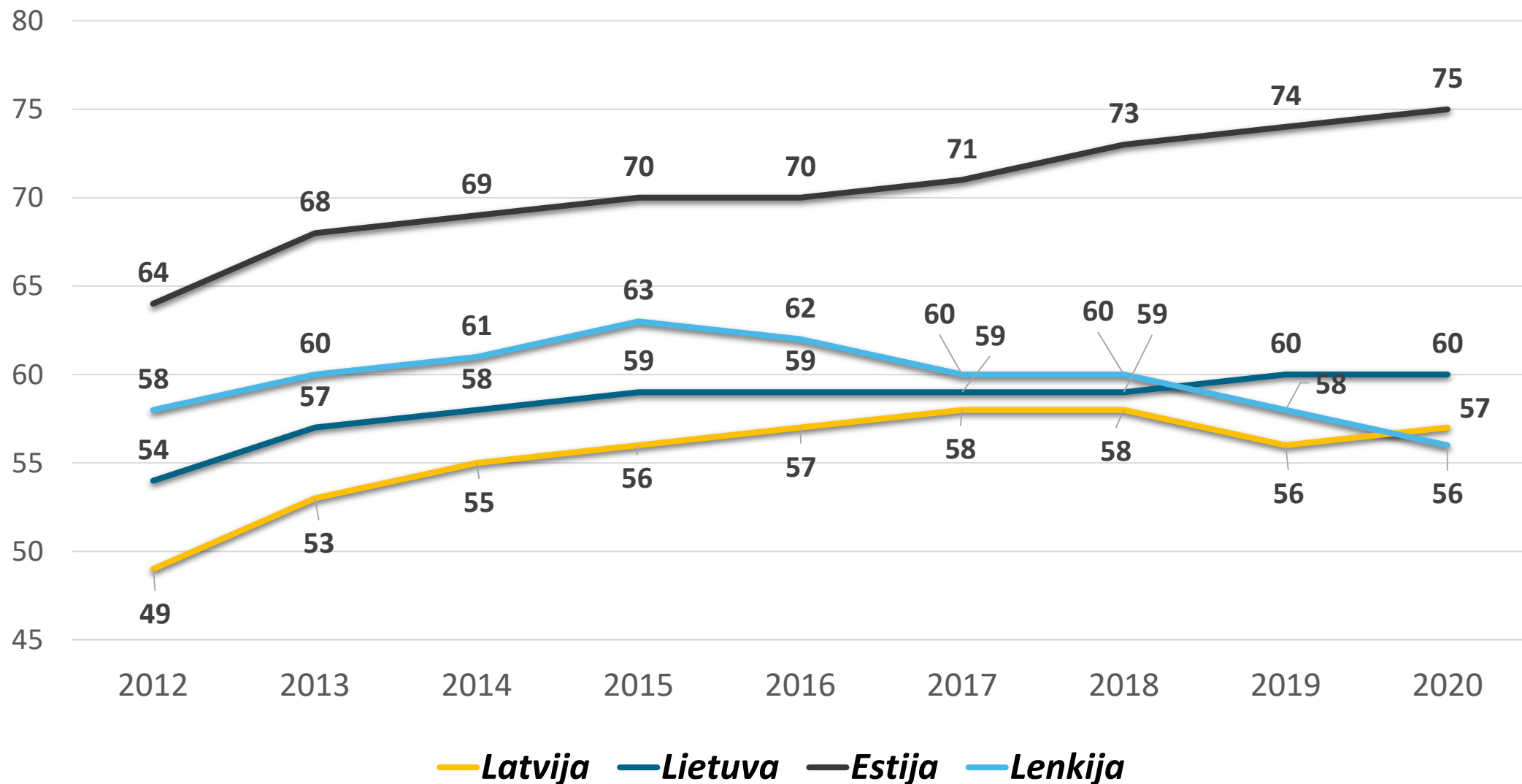
The background of the slide features a close-up photograph of several wooden clothespins hanging from a white sock. The clothespins are arranged in a row, with some in sharp focus and others blurred in the background. The overall aesthetic is clean and minimalist.

Sociologinės apklausos

ES šalių korupcijos suvokimo indeksas (KSI) 2020

Vieta	Valstybė	Balas	Vieta	Valstybė	Balas
1	Danija	88	35	Slovėnija	60
3	Suomija	85	42	Kipras	57
3	Švedija	85	42	Latvija	57
8	Nyderlandai	82	45	Lenkija	56
9	Vokietija	80	49	Čekija	54
9	Liuksemburgas	80	52	Italija	53
15	Austrija	76	52	Malta	53
15	Belgija	76	59	Graikija	50
17	Estija	75	60	Slovakija	49
20	Airija	72	63	Kroatija	47
23	Prancūzija	69	69	Bulgarija	44
32	Ispanija	62	69	Vengrija	44
33	Portugalija	61	69	Rumunija	44
35	Lietuva	60	69	Bulgarija	44

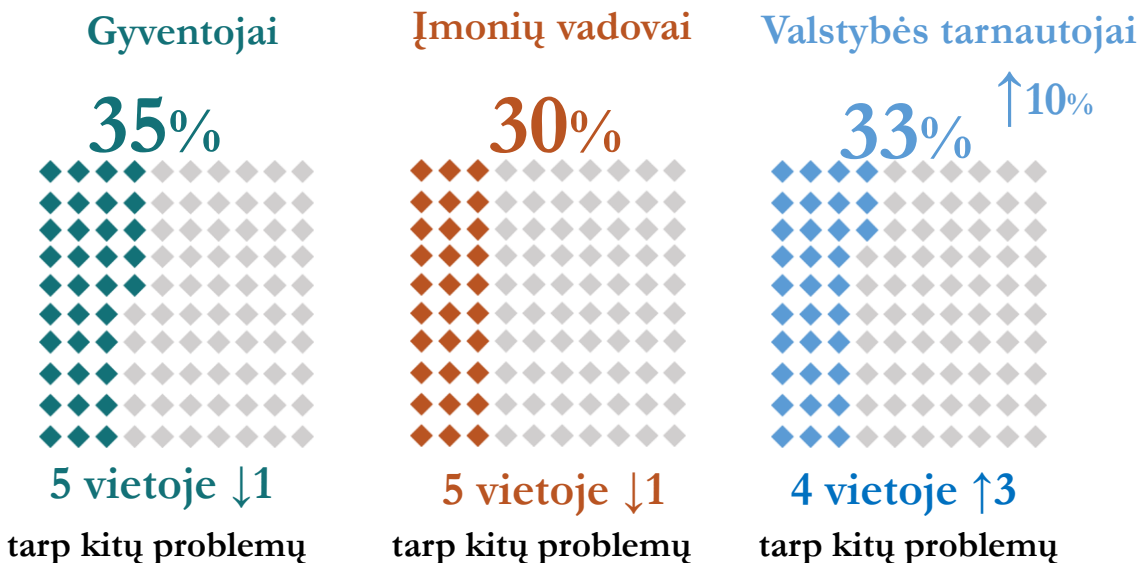
Kaimyninių šalių KSI balų pokytis 2012-2020 m.

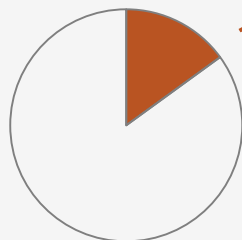
KORUPCIJOS SUVOKIMAS

KORUPCIJOS PAPLITIMO SUVOKIMAS

KORUPCIJA – LABAI RIMTA PROBLEMA LIETUVOJE

KORUPCIJA – PROBLEMA VEIKTI VERSLUI LIETUVOJE

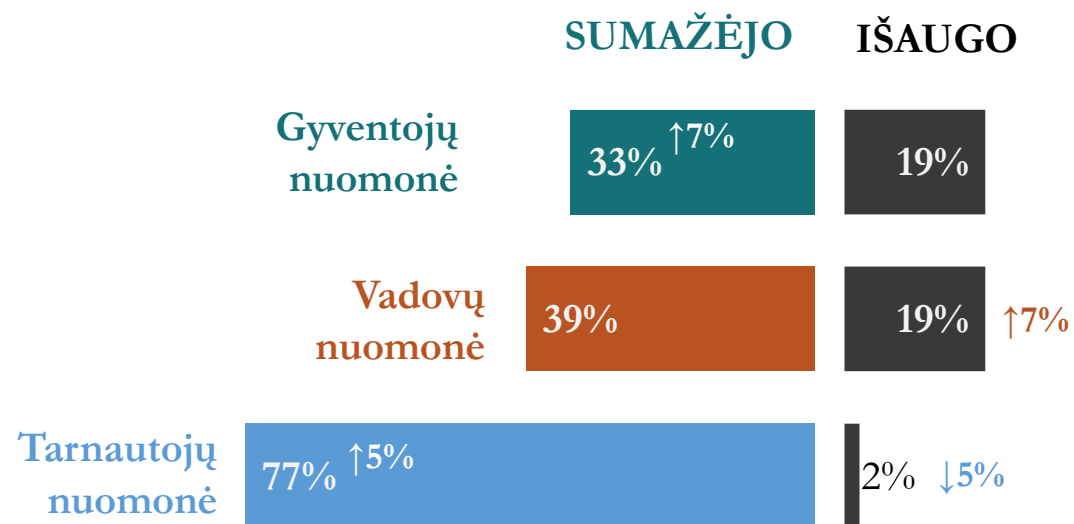

15%

Įmonių vadovų teigia, kad korupcija – labai rimta problema vykdant veiklą Lietuvoje

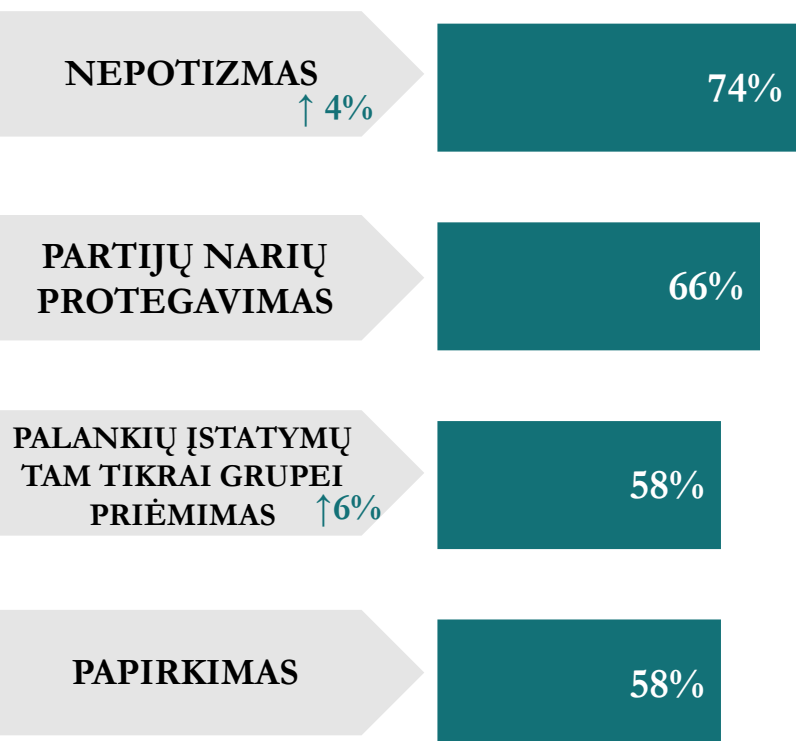
KORUPCIJOS MASTO KAITOS VERTINIMAS

PER PRAEJUSIUS 5 METUS, KORUPCIJOS MASTAI:

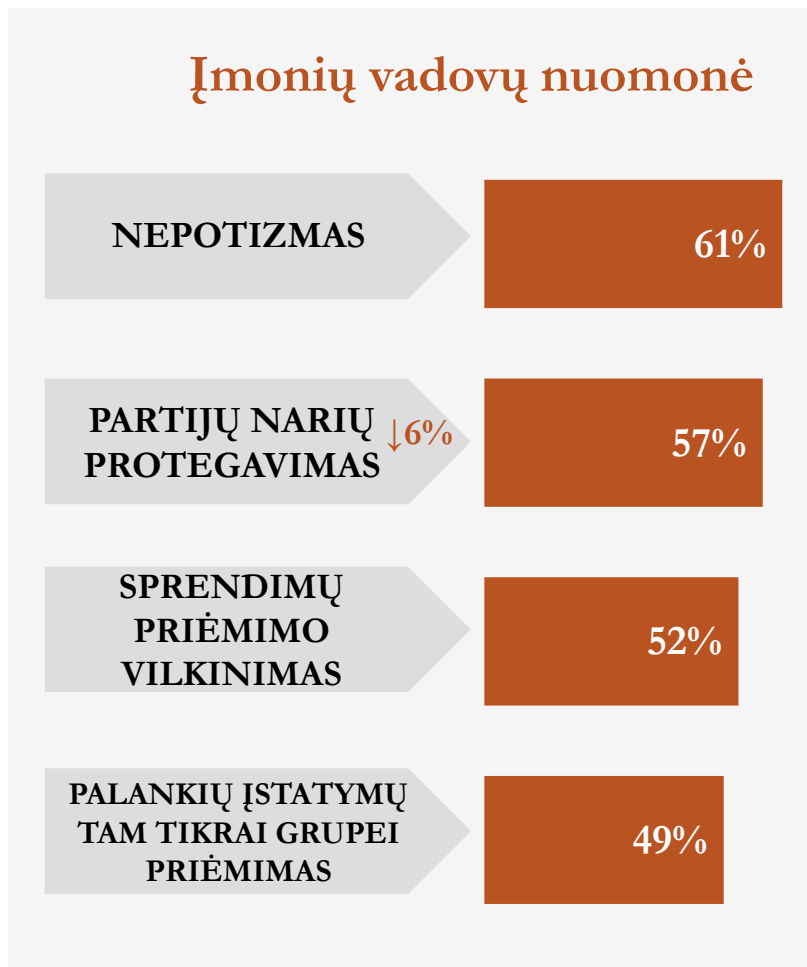

LABIAUSIAI PAPLITUSIOS KORUPCIJOS FORMOS

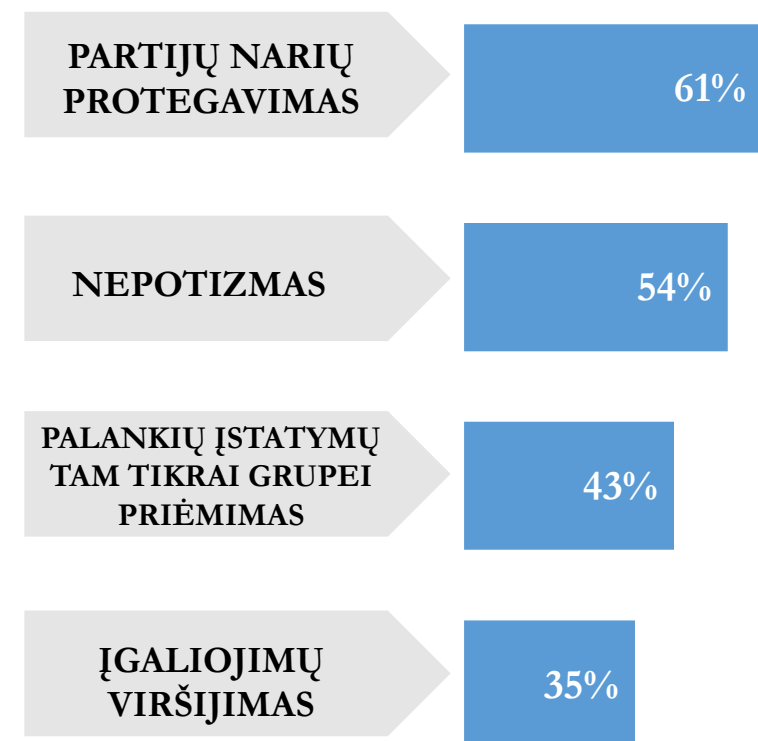
Gyventojų nuomonė

Įmonių vadovų nuomonė

Valstybės tarnautojų nuomonė

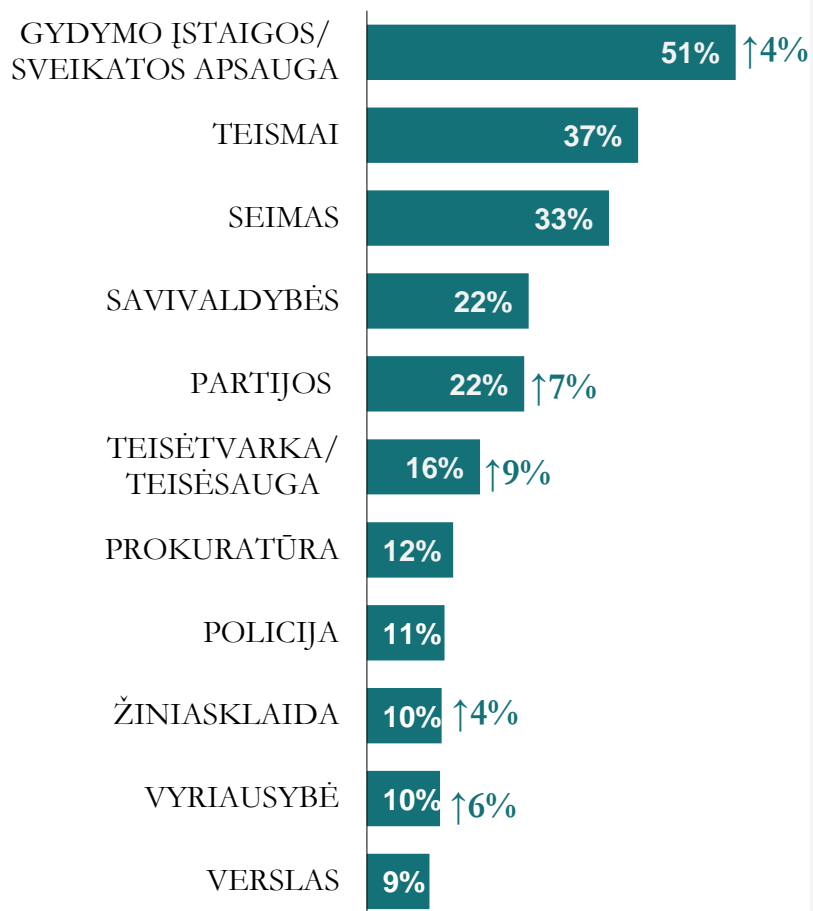

KORUPCIJOS PAPLITIMO INSTITUCIJOSE VERTINIMAS

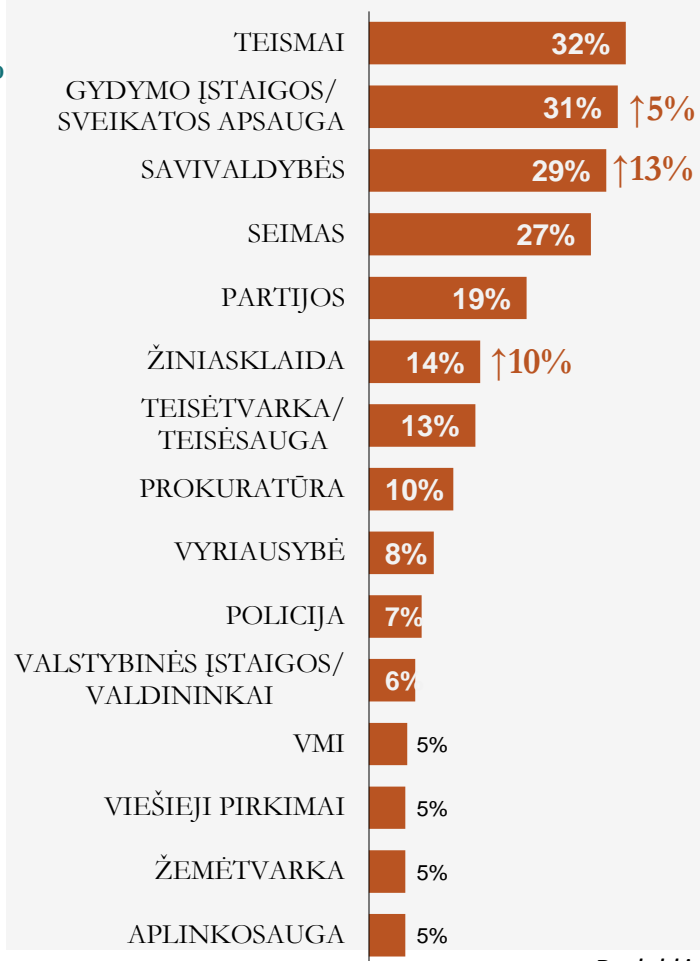
INSTITUCIJŲ KORUMPUOTUMO VERTINIMAS

Įvardinkite 5 institucijas, kurios, jūsų nuomone, šiuo metu Lietuvoje yra labiausiai korumpuotos

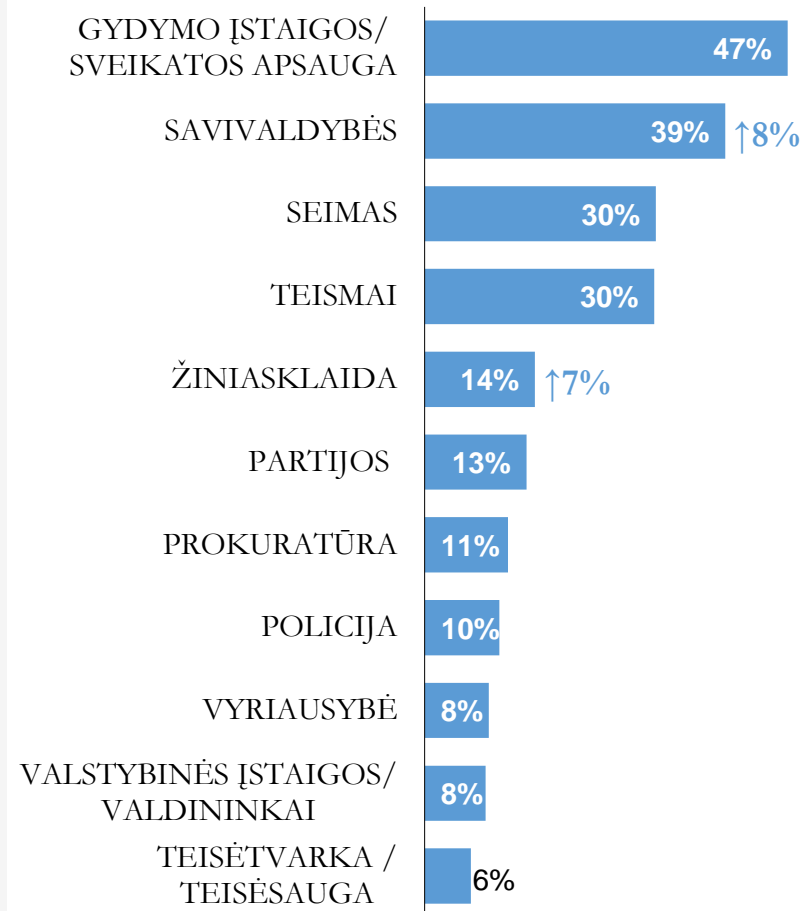
Gyventojų nuomonė

Įmonių vadovų nuomonė

Valstybės tarnautojų nuomonė

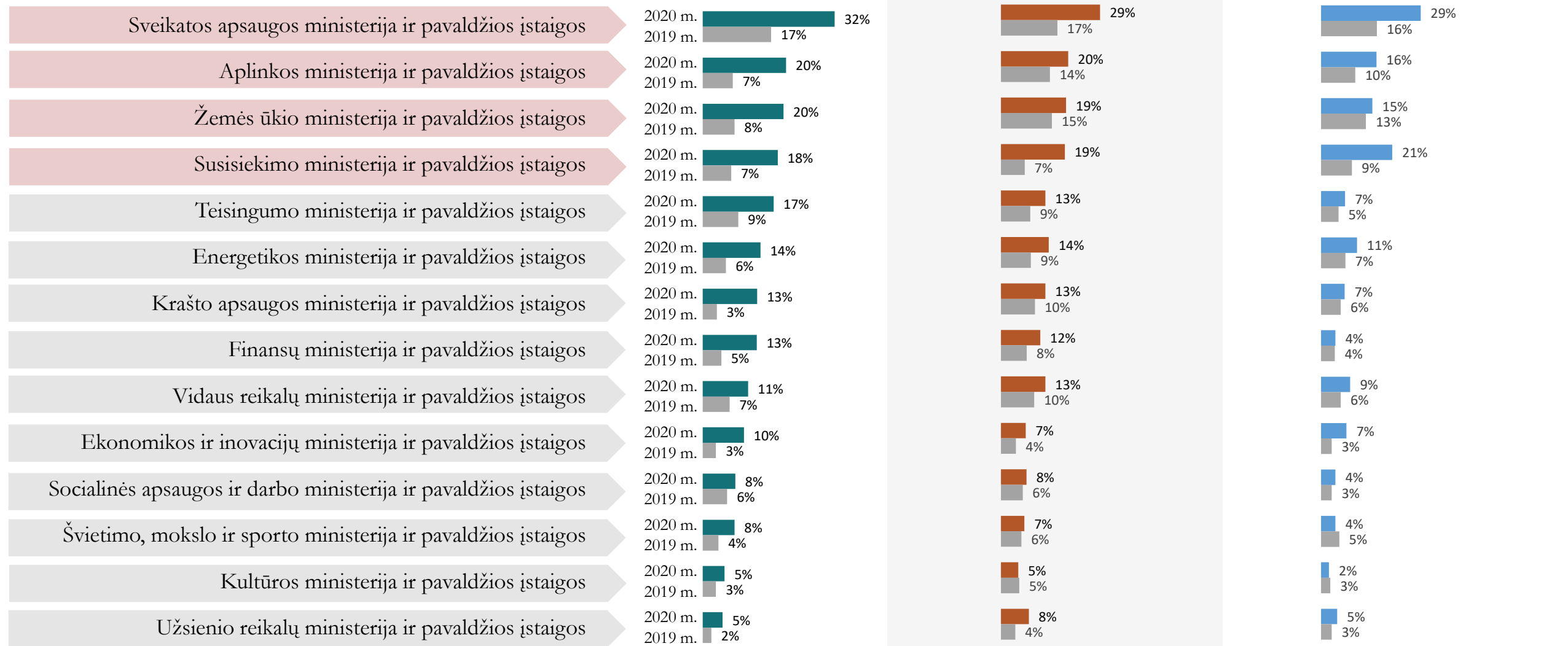
Rodyklėmis žymimi statistinę paklaidą peržengiantys pokyčiai lyginant su 2019 m.

MINISTERIJŲ IR JOMS PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ KORUMPACIJOS VERTINIMAS

Gyventojų nuomonė

Įmonių vadovų nuomonė

Valstybės tarnautojų nuomonė

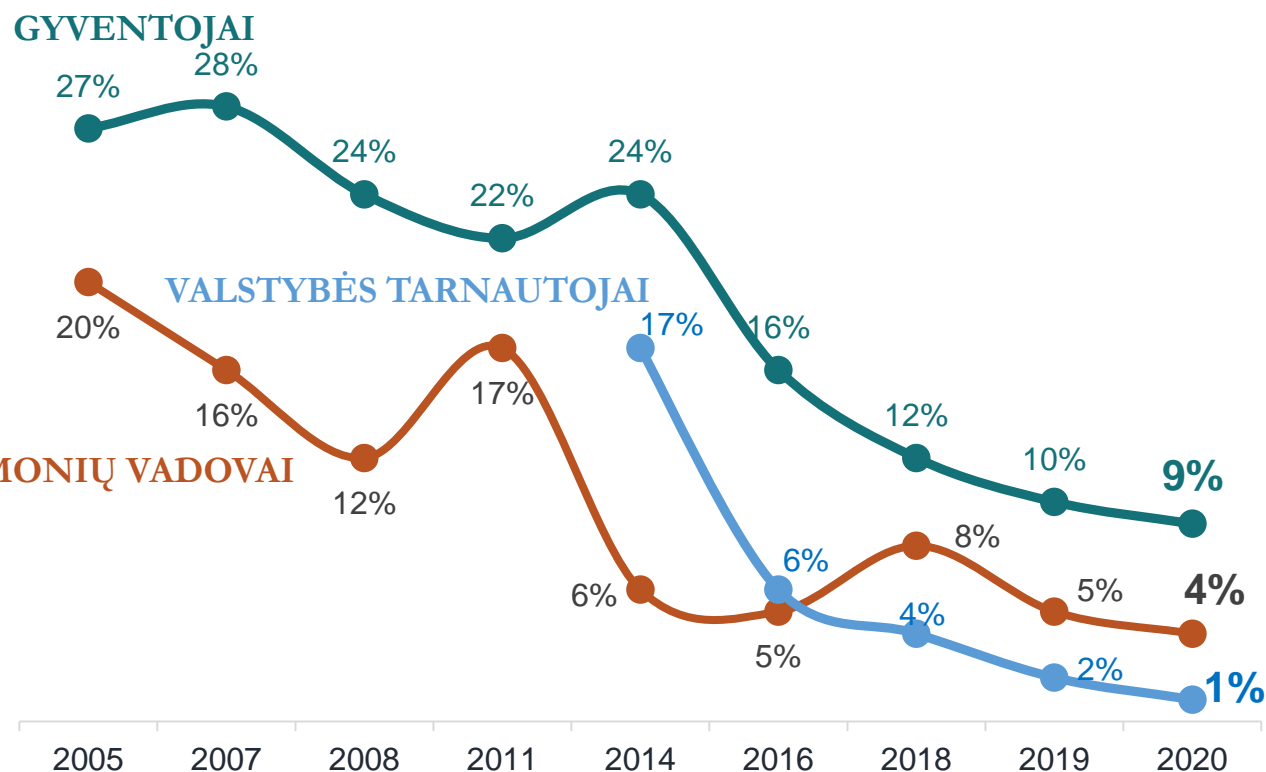
% „korupcija labai paplitusi“

Iki 2020 m. vertintos tik ministerijos, nuo 2020 m. ministerijos ir joms pavaldžios įstaigos

KORUPCINĖ PATIRTIS

KORUPCIJOS PATIRTIS

PER PASTARUOSIUS 12 MĖN. TEKO DUOTI KYŠĮ

KYŠININKAVIMO INDEKSAI: TOP3

Dažniausiai kyšius gyventojai davė:
per 5 m. laikotarpį susidūrę su institucija respondentai

	2020 m.	2016 m.	2011 m.
 RESPUBLIKINĖSE LIGONINĖSE	13%	27%	48%
 MIESTO, RAJONO LIGONINĖSE	10%	23%	44%
 KELIŲ POLICIJAI	5%	12%	41%

Dažniausiai kyšių iš verslo atstovų reikalavo:
per 5 m. laikotarpį susidūrę su institucija respondentai

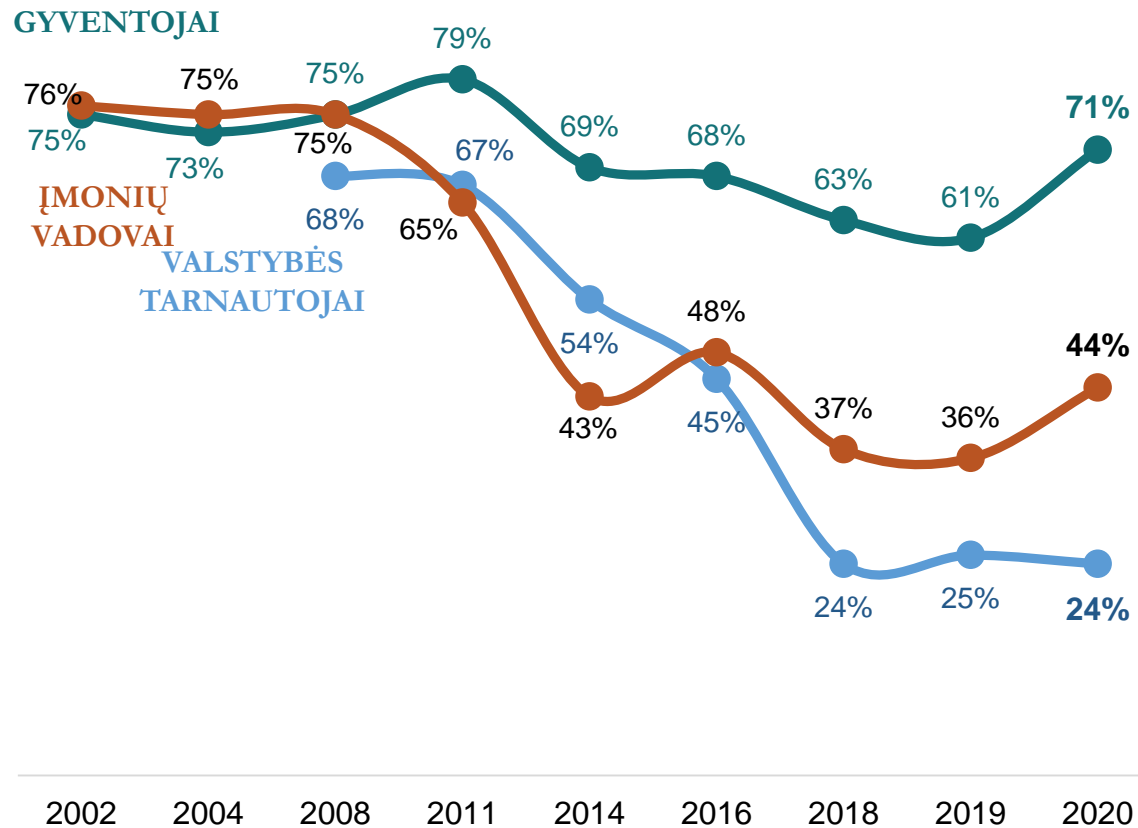
	2020 m.	2016 m.	2011 m.
MUITINĖS DEPARTAMENTAS	8%	7%	8%
PRIVALOMOSIOS AUTOMOBILIŲ TECHNINĖS APŽIŪROS ĮMONĖS	6%	10%	6%
PRIEŠGAISRINĖS APSAUGOS INSTITUCIJOS	5%	5%	18%
TEISMAI	5%	4%	19%

Institucijose, kur reikalus per penkerius metus tvarkė bent 100 respondentų
Rodyklėmis žymimi statistinę paklaidą peržengiantys pokyčiai

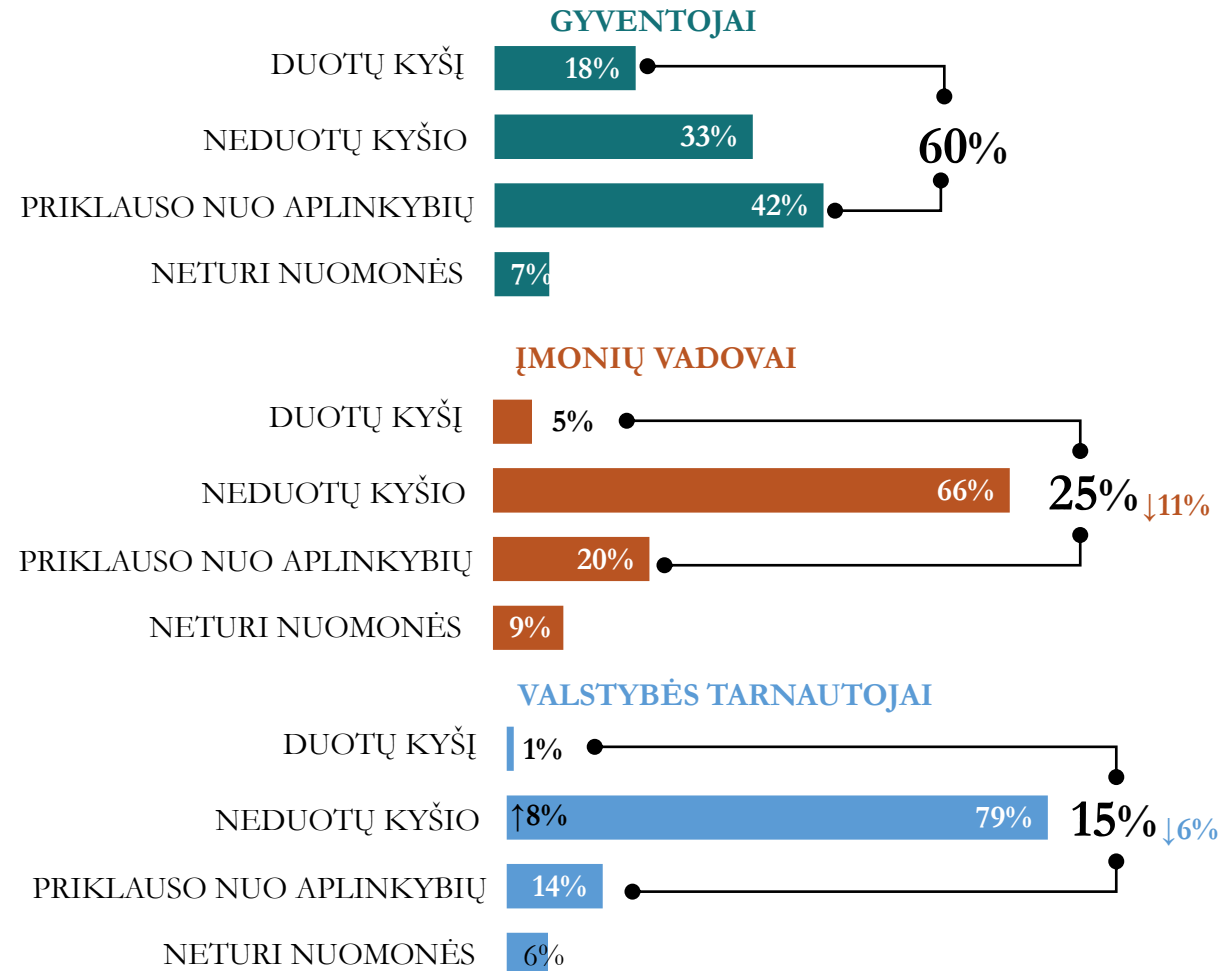
ANTI KORUPCINĖS NUOSTATOS

POŽIŪRIS Į KYŠĮ SPRENDŽIANT PROBLEMAS

KYŠIS PADEDA SPREŠTI PROBLEMAS:

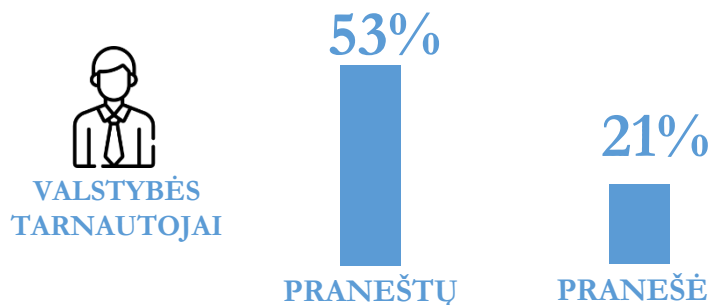
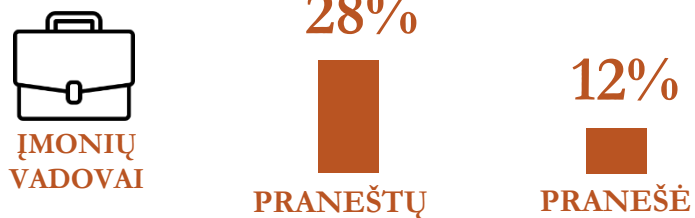
DUOTŲ KYŠĮ NORĖDAMI IŠSPREŠTI PROBLEMAS

Rodyklėmis žymimi statistinę paklaidą peržengiantys pokyčiai lyginant su 2018 m.

PRANEŠIMO APIE KORUPCIJĄ POTENCIALAS

PRANEŠIMAS APIE KORUPCIJĄ

NEPRANEŠIMĄ PATEISINANČIOS PRIEŽASTYS

Prašau išsirinkti tris priežastis, kurios galėtų pateisinti nutylėjimą apie kyšio davimą ar paėmimą

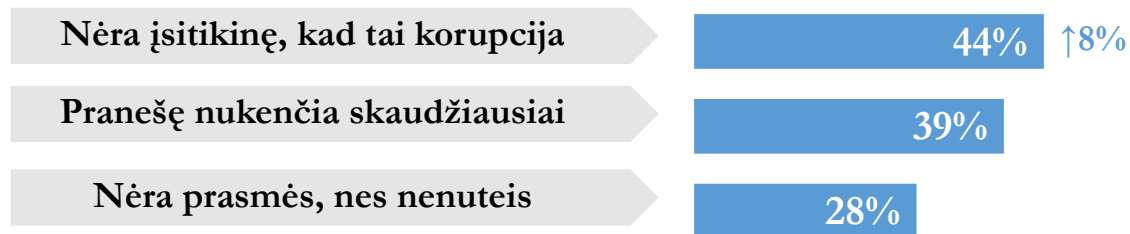
Gyventojai

Įmonių vadovai

Valstybės tarnautojai

Rodyklėmis žymimi statistinę paklaidą peržengiantys pokyčiai lyginant su 2019 m.

Antikorupcinēs aplinkos kūrimas

Pagrindinės problemos, dėl kurių atsiranda korupcija:

Nesąžiningi žmonės

Teisinio reguliavimo spragos

Netinkami procesai

Prastas darbo organizavimas

Esminiai antikorupcinės aplinkos kūrimo žingsniai:

Teisinė bazė
(valstybės lygmuo)

Įgyvendinimas
(vidaus tvarka)

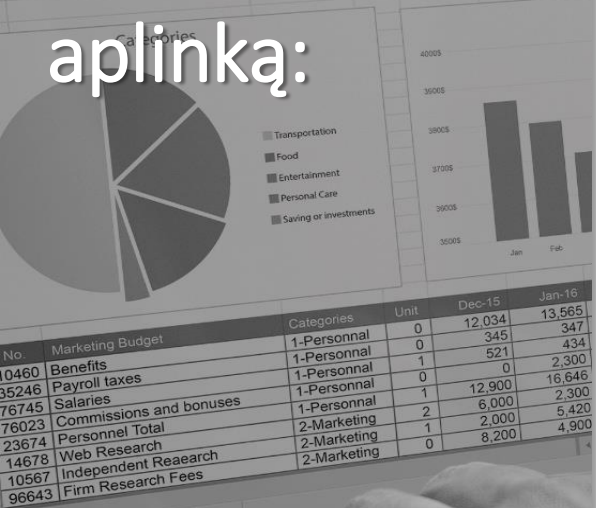
Politinė valia
(vadovo palaikymas)

Priemonės

Bendradarbiavimas

Ištekliai
(žmogiškieji,
finansiniai kt.)

Priemonės kuriant antikorupcinę aplinką:

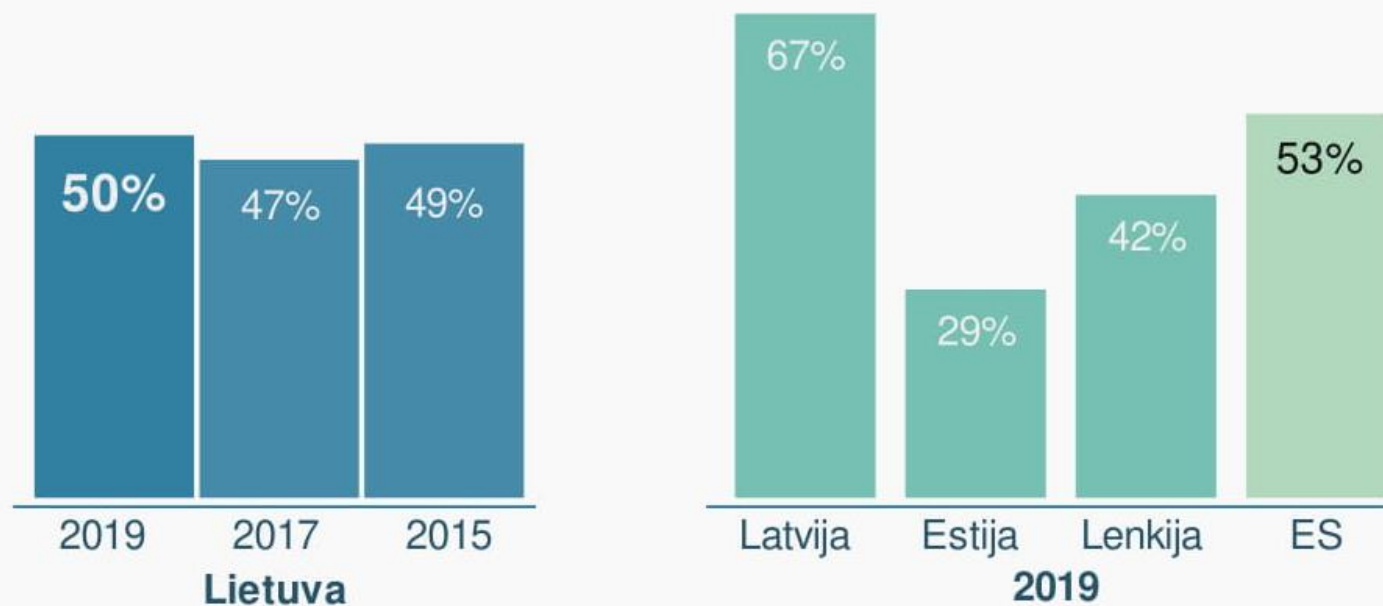
- ◆ Antikorupcinis darbuotojų švietimas
- ◆ Veiklos kontrolė, pvz. taikomas “keturių akių” principas
- ◆ Aptarnaujamų asmenų ir/ar darbuotojų nuomonių, kokybės užtikrinimo apklausos
- ◆ Vidiniai pranešimo kanalai, pasitikėjimo linija
- ◆ Privačių interesų kontrolė
- ◆ Viešųjų pirkimų proceso stebėseną, atsakingų asmenų rotacija
- ◆ Dovanų politika ir dovanų registras

- ◆ Motyvacinės priemonės darbuotojams, pvz. kvalifikacijos kėlimas, lankstus darbo laikas, palanki atmosfera darbe, kolektyvo stiprinimas

„Eurobarometras Nr. 482: Verslo požiūris į korupciją“ 2019 [1]

Apklausti 7 722
įmonių atstovai, iš
kurių 300 – verslą
vykdantys Lietuvoje.

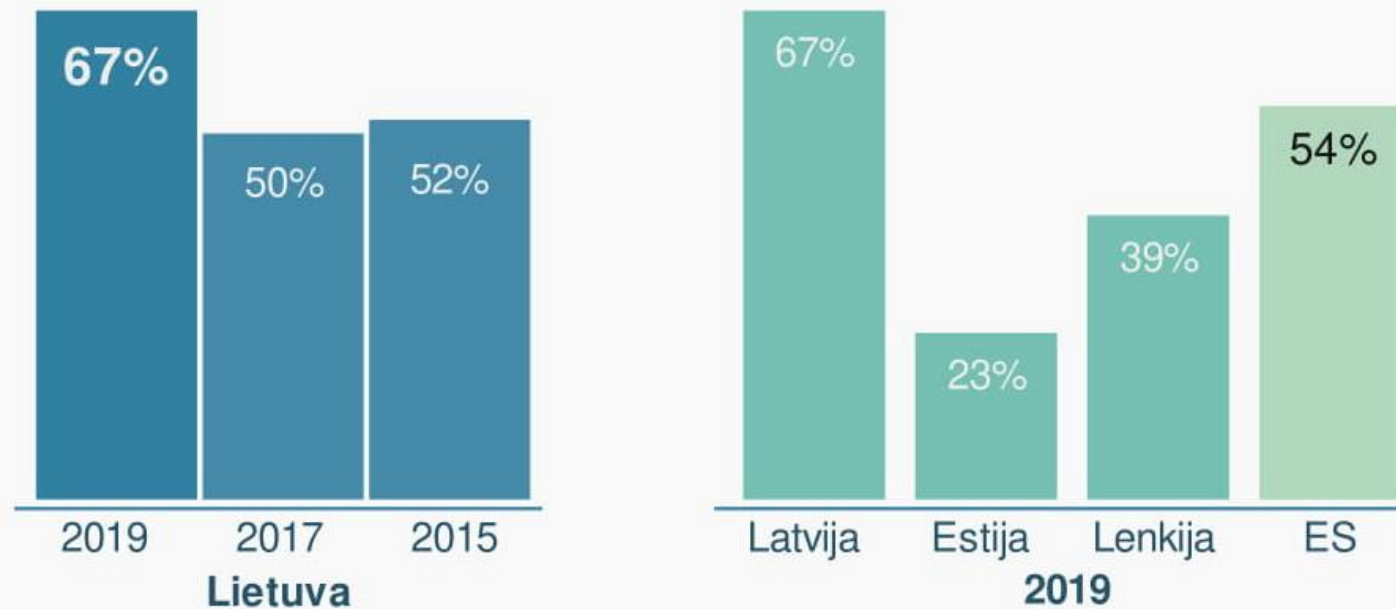
KORUPCIJA NACIONALINĖS VALDŽIOS VIEŠUOSIUOSE
PIRKIMUOSE YRA PAPLITUSI

„Eurobarometras Nr. 482: Verslo požiūris į korupciją“ 2019 [2]

Apklausti 7 722
įmonių atstovai, iš
kurių 300 – verslą
vykdantys Lietuvoje.

KORUPCIJA VIETOS VALDŽIOS VIEŠUOSIUOSE PIRKIMUOSE YRA PAPLITUSI

Geroji praktika

Dovanos/kyšio atpažinimas:

- 1.** *Kodėl tai duodama **man**?*
- 2.** *Kodėl **turėčiau** tai priimti?*
- 3.** *Kas būtų jeigu **ši situacija** būtų paviešinta?*

Gerosios praktikos pavyzdys

Nacionalinės mokėjimų agentūros **skaidrumo atmintinė** [1]

Mielas kolega,

Skaidrumas yra viena iš pagrindinių mūsų vertybių, todėl puoselėdamas ją prisimink šiuos patarimus, leisiančius Tau elgtis užtikrintai, saugiai ir profesionaliai:

- **Atsisakyk bet kokių dovanų** už savo darbą;
- Žinok, kad valstybės tarnyboje **dovanos gali būti teikiamos ir priimamos tik oficialiai** pagal įstatymus;
- Norinčiam atsidėkoti pasakyk, kad **Tau užtenka šypsenos ir gero žodžio**;
- **Pasiūlyk teikiamas gėrybes atiduoti** vargstančioms šeimoms, seneliams, neįgaliesiems ir t.t., taip išvenk nepatogių situacijų;
- Vadinamąsias „dovanas“, „atsidėkojimą“, „lauktuves“ ir pan. **vertink kaip kyšį**;
- Žinok, kad už neteisėtą atlygį numatyta **atsakomybė ir duodančiajam, ir imančiajam**;

Gerosios praktikos pavyzdys

Nacionalinės mokėjimų agentūros **skaidrumo atmintinė** [2]

- Žinok, kad **nusikaltimas yra ir pažadas, susitarimas, provokavimas, reikalavimas ir siūlymas priimti kyšį ar tarpininkavimas;**
- Apie paliktas „dovanas“ ar bandymus papirkti **pranešk tiesioginiam vadovui, informuok korupcijos prevencijos specialistus ar teisėsaugos institucijas;**
- **Apie tau siūlomus pinigus,** prašymus atlikti nusikalstamus veiksmus informuok STT ar kitas teisėsaugos institucijas telefonu 112;
- Skaidrumo klausimais **konsultuokis su prevencijos specialistais;**
- **Skaidriu elgesiu rodyk pavyzdį kolegoms;**
- Jei turi informacijos apie galimai **neskaidrias veikas, susijusias su mūsų veikla,** pranešk pasitikėjimo linija. Anonimiškumas garantuojamas.

Gerosios praktikos pavyzdys

Valstybinės mokesčių inspekcijos **dovanų registras**

13.	2019-06-11	1. Šakotis „Romnesa“; 2. Saldainių dėžutė „Impresso“, 400 g; 3. Viskio butelis „Ballantine’s“.	Dovanos atneštos kartu su dokumentais.	Mokesčių mokėtojas	VMI prie FM Kontrolės departamento IV juridinių asmenų patikrinimų skyriaus vyriausiasis specialistas	Nevertinta	Dovanos gražintos dovanotojui (užpildytas dovanos gražinimo aktas), išaiškinant, kad VMI galioja „nulinė dovanų politika“, taip pat paaiškinant, kad už tokius veiksmus gali kilti baudžiamoji atsakomybė.
27.	2019-12-19	Vokas su anoniminiu sveikinimu (jame - atspausdintas trilijonas dolerių).	2019-12-19 gautas per pašto kurjerį.	Gautas vokas be atgalinio adresato	Šiaulių AVMI viršininkas	Nenustatoma	Dovana sunaikinta (užpildytas dovanos sunaikinimo aktas).
3.	2020-08-04	Televizorius „Samsung“	Dovana gauta VMI prie FM atstovui dalyvaujant konkurso „Naujasis knygnešys“ finalo renginyje (prizas, skirtas VMI prie FM už gyventojų pajamų deklaravimo sistemos „Vedlys“ sukūrimą).	Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos atstovai.	VMI prie FM skyriaus vyriausiasis specialistas	400 Eur	Dovana pripažinta įstaigos nuosavybe.

Gerosios praktikos pavyzdys

Greitosios pagalbos medicinos stoties padėkų registras

Padėka br. Nr. 0844, iškv. Nr. 1908457386-1-1, SMPS R. Voinolovič, paramedikas vairuotojas A. Jasevičius.

Pacientas rašo: „*Labai dėkoju už operatyvią ir kvalifikuotą pagalbą 2019 m. spalio 27d. ryte apie 10:00 budėjusiam Širvintų greitosios pagalbos ekipažui, atsitikus nelaimei „Poilsis Kernavėje sodyboje“ Jūs man padovanojote antrą gyvenimą, DĖKUI JUMS Net vardo nežinau. Sveikatos ir Jūsų ekipažui.“*

Eurelija.

2019-10-28 d.

Padėka br. Nr. 0885, iškv. Kort. Nr. 1908482685-1-1; SMPS R. Tilindienė, vairuotojas J. Buiko.

Paciento giminės rašo: „*2019-11-13 apie 16 val. į Lazdynus kvietėme greitąją pagalbą nuo laringito pradėjusiam dusti sūneliui Domui. Greitoji pagalba atvyko labai greitai, gydytoja greitai ir profesionaliai suteikė pagalbą, ramino mane. Noriu labai padėkoti už operatyvumą, už profesionalumą ir žmogiškumą. Linkiu jums kuo didžiausios sėkmės Jūsų sunkiame darbe.“*

Eglė.

2019-11-18 d.

Gerosios praktikos pavyzdys

„Pradžią ir pagrindą – tvirtą vadovybės poziciją“ – *Ignitis grupė*

Patvirtinta **Nulinės tolerancijos korupcijai politika**, kurioje įtvirtinti absoliučios netolerancijos korupcijai bei pirkimų skaidrumo principai, privačių interesų deklaravimas;

Atlikti reikiami struktūriniai pokyčiai – įkurta **Prevencijos tarnyba**, o įmonėse – skyriai – pavaldi tiesiogiai įmonės vadovui;

Prevencijos tarnybos darbuotojams suteikti reikalingi įgaliojimai – teisė iš visų padalinių/darbuotojų iškart **gauti bet kokią reikiamą informaciją**, bendradarbiauti su teisėsaugos institucijomis.

Asmeninės pastangos

SKAIDRUMO AKADEMIJA

Skaidrūs viešieji pirkimai:
misija (ne)įmanoma?

SKAIDRUMO AKADEMIJA

www.skaidrumoakademija.lt

„Antikorupcinės politikos kūrimas:
iššūkliai ir galimybės“

Testai: atskirkite dovanas nuo kyšio

Testas: ar mokate atskirti dovanas nuo kyšių?

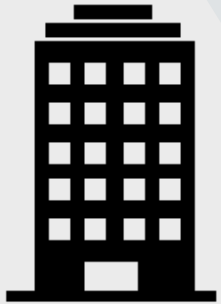
Pasitikrinkite žinias

Korupcijos prevencija → Mokomoji ir metodinė medžiaga → Pasitikrinkite žinias

Viešojo sektoriaus atstovams kartais tenka susidurti su situacijomis, kuriose reikia panaudoti korupcijos prevencijos, interesų konfliktų valdymo, teisinės atsakomybės ir kitų sričių žinias. Antikorupcinis sąmoningumas yra vienas svarbiausių viešojo sektoriaus veiklos skaidrumo elementų.

Kviečiame atlikti testą ir įvertinti savo žinias, ar atskiriate kyšį nuo dovanos?

Kaip pranešti apie korupciją?

Užsuk į STT

**Skambink telefonu:
8 (5) 266 3333**

**Atsisiųsk mobiliąją
programėlę:
„Pranešk STT“**

**Atsiųsk žinutę
el. paštu:
pranesk@stt.lt**

**Pranešk STT
internetu
svetainėje:
www.stt.lt**

Ačiū už dėmesį!

www.facebook.com/LRSTT

www.linkedin.com/STT

www.instagram.com/LRSTT

Mobilioji programėlė „Pranešk STT“

Aira Gecevičiūtė
Vyresnioji specialistė
Antikorupcinio švietimo skyrius
El. paštas: aira.gecevicute@stt.lt
Tel.nr. 8 (706) 63 410